

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну

Повна назва навчальної дисципліни	Правничка клініка
Повна офіційна назва закладу вищої освіти	Сумський державний університет
Повна назва структурного підрозділу	юридичний факультет. Кафедра міжнародного, європейського права та порівняльного правознавства
Розробник(и)	Руденко Людмила Дмитрівна, Швагер Ольга Андріївна
Рівень вищої освіти	Перший рівень вищої освіти, НРК – 6 рівень, QF-LLL – 6 рівень, FQ-EHEA – перший цикл
Семестр вивчення навчальної дисципліни	16 тижнів протягом одного семестру
Обсяг навчальної дисципліни	Обсяг становить 5 кредитів ЄКТС, 150 годин, з яких 24 години лекцій, 24 години практичних занять, 102 години самостійної роботи для денної форми навчання; 4 години лекцій, 4 години практичних занять, 142 години самостійної роботи для заочної форми навчання
Мова викладання	Українська

2. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі

Статус дисципліни	Вибіркова навчальна дисципліна для всіх освітніх програм спеціальності 081 "Право"
Передумови для вивчення дисципліни	Передумови для вивчення відсутні
Додаткові умови	Додаткові умови відсутні
Обмеження	Обмеження відсутні

3. Мета навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є формування у студентів цілісного уявлення про професійну етику, психологічну культуру та розвиток професійних навичок правника у практичній діяльності

4. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. Організаційні засади діяльності юридичної клініки
--

Тема 1 Вступ до курсу "Правнича клініка"

Коротко про головне: правничі клініки в Україні, їх мета і завдання Джерела, корисні для використання. Правове регулювання діяльності юридичних клінік. Значення юридичної клініки для суспільства та для професійного розвитку правника. Соціальна та навчальна спрямованості клініки. Форми роботи: юридичне консультування, представництво інтересів, правопросвітня діяльність. Детальне ознайомлення із силабусом та роз'яснення правил роботи та системи оцінювання

Тема 2 Правове регулювання та організація роботи правничої клініки

Безоплатна правова допомога. Місце правничих клінік серед суб'єктів надання правової допомоги. Нормативно-правові та корпоративні стандарти правничої клінічної освіти. Типове положення про юридичну клініку. Акти Асоціації юридичних клінік України. Стандарти діяльності юридичних клінік в Україні. Аналіз внутрішніх документів клініки: Положення про юридичну клініку, Правила консультування, Договір про надання правової допомоги/анкета-згода, Положення про нерозголошення інформації, Правила обробки персональних даних, Положення про конфлікт інтересів, Етичний кодекс тощо. Документообіг клініки: правила адміністрування справи, роботи з електронними базами знань та базами клієнтів і завдань клініки.

Тема 3 Технології в юридичній практиці

Робота з текстовими редакторами (Microsoft Word, Google Docs, Libre Office), Програми для перевірки тексту (Flesch-Kincaid, Flesch readability, Grammarly, Hemingway). Відкриті бази даних, необхідні для роботи в Юрклініці: онлайн Будинок Юстиції, ЄДРСР, Опендатабот, Дія. Робота з базами законодавства: zakonrada.gov, LigaZakon. Робота з реєстром судових рішень HUDOC. Альтернативні ресурси: Опендатабот, Verdictum. Правила пошуку судових рішень. Правові позиції ВС, їх пошук та використання при складанні документів. Електронні кабінети громадян (кабінет платника податків, кабінет водія, Дія, портал електронних послуг ПФ, тощо). КЕП/ЕЦП електронні документи, електронний суд. ЧатБоти та їхнє значення для автоматизації процесів.

Тема 4 Етичні засади діяльності юридичної клініки

Загальне уявлення про етику. Професійна етика, її особливості та значення. Поняття про юридичну етику. Юридична етика і етика адвоката: співвідношення категорій. Взаємозв'язок юридичної етики з етичними принципами діяльності юридичної клініки. Етика у роботі правника. Правове регулювання етичних норм юриста. Характеристика основних етичних принципів діяльності юридичної клініки. Етичні правила поведінки у сфері

Модуль 2. Практичні засади діяльності юридичної клініки

Тема 5 Консультування клієнтів, як метод надання правової допомоги.

Психологічні особливості роботи з клієнтом у юридичних клініках. Особливості проведення інтерв'ювання клієнта. Етапи та структура консультації. Аналіз справи та вироблення позиції у справі. Збір доказів та формування позиції у справі. Консультування клієнта. Складання правових експертних висновків та проектів процесуальних та інших документів. Міжнародні стандарти консультування клієнтів ICCS.

Тема 6 Правниче письмо та дослідження в правничій клініці Основні документи в роботі клініциста. Сутність алгоритму роботи у справі. Робота з документами клієнта. Збір доказів. Систематизація інформації, виділення структури документа. Правила складання правового консультативного висновку: вимоги до форми та змісту, структура правового консультативного висновку. Процесуальні документи: позовні заяви, відзив, заперечення, апеляційні та касаційні скарги. Особливості складання проектів процесуальних та інших документів. Вимоги до змісту та форми.
Тема 7 Представництво клієнтів в державних органах та інші напрямки діяльності Теоретичні засади представництва клієнта. Спрощене та загальне провадження у справах. Малозначні та трудові спори. Особливості представництва інтересів клієнта в органах державної влади, місцевого самоврядування, перед фізичними і юридичними особами. Розгляд в юридичній клініці справ, що мають суспільний інтерес. Альтернативні способи вирішення спорів. Медіація. Підготовка юридичною клінікою звернень до Європейського суду з прав людини.
Тема 8 Правопросвітня діяльність правничої клініки Зміст і форми правопросвітньої роботи юридичних клінік. Онлайн та офлайн напрямки. Підготовка та проведення юридичною клінікою інтерактивних правопросвітніх занять за програмою "Практичне право". Інтерактивні методики в правопросвітній роботі юридичної клініки. Психологічні аспекти правопросвітньої роботи юридичної клініки. Соціальні мережі - майданчики для правопросвітньої діяльності. Правила роботи в мережах.
Тема 9 Найбільш поширені категорії справ клієнтів Юридичної клініки. Захист прав споживачів фінансових послуг - вступ. Ринок фінансових послуг. Джерела правового регулювання. Фінансові установи: банківські та небанківські. Фінансові інструменти та продукти. Договори: позика, кредитні, забезпечування, страхування. Правова допомога з МФО. Приклади порушення прав споживачів фінансових послуг банківськими та небанківськими установами. Приклади справ, з якими звертались до правничої клініки.
Тема 10 Case-study: консультування клієнтів, складання документів, правопросвітня діяльність. Практичне консультування реальних клієнтів у Юридичній клініці. Ведення справи клієнтів. Складання процесуальні документи, письмової консультації, а також узагальнення судової практики з актуального питання клієнтів. Проведення правопросвітницьких заходів.

5. Очікувані результати навчання навчальної дисципліни

Після успішного вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти зможе:

РН1	знати та розуміти основні категорії та поняття правничого клінічного руху.
РН2	складати письмові та процесуальні документи державною мовою, готувати проекти актів правозастосування у реальних справах
РН3	діяти на основі етичних міркувань (мотивів), ідентифікувати етичні проблеми у роботі з клієнтом та застосовувати етичні норми у професійній діяльності

РН4	визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти у конкретних справах за зверненням клієнтів; системно аналізувати законодавство та судову практику, у тому числі Європейського суду з прав людини; формувати та обґрунтовувати правові позиції у справі
-----	---

7. Види навчальних занять та навчальної діяльності

7.1 Види навчальних занять

Тема 1. Вступ до курсу "Правнича клініка"	
Лк1 "Вступ до курсу "Правнича клініка"" (денна)	Коротко про головне: правничі клініки в Україні, їх мета і завдання Джерела, корисні для використання. Правове регулювання діяльності юридичних клінік. Значення юридичної клініки для суспільства та для професійного розвитку правника. Соціальна та навчальна спрямованості клініки. Форми роботи: юридичне консультування, представництво інтересів, правопросвітня діяльність. Детальне ознайомлення із силабусом та роз'яснення правил роботи та системи оцінювання
Пр1 "Вступ до курсу "Правнича клініка"" (денна)	Коротко про головне: правничі клініки в Україні, їх мета і завдання Джерела, корисні для використання. Правове регулювання діяльності юридичних клінік. Значення юридичної клініки для суспільства та для професійного розвитку правника. Соціальна та навчальна спрямованості клініки. Форми роботи: юридичне консультування, представництво інтересів, правопросвітня діяльність. Детальне ознайомлення із силабусом та роз'яснення правил роботи та системи оцінювання
Тема 2. Правове регулювання та організація роботи правничої клініки	
Лк2 "Правове регулювання та організація роботи правничої клініки" (денна)	Безоплатна правова допомога. Місце правничих клінік серед суб'єктів надання правової допомоги. Нормативно-правові та корпоративні стандарти правничої клінічної освіти. Типове положення про юридичну клініку. Акти Асоціації юридичних клінік України. Стандарти діяльності юридичних клінік в Україні. Аналіз внутрішніх документів клініки: Положення про юридичну клініку, Правила консультування, Договір про надання правової допомоги/анкета-згода, Положення про нерозголошення інформації, Правила обробки персональних даних, Положення про конфлікт інтересів, Етичний кодекс тощо. Документообіг клініки: правила адміністрування справи, роботи з електронними базами знань та базами клієнтів і завдань клініки.
Пр2 "Правове регулювання та організація роботи правничої клініки" (денна)	Безоплатна правова допомога. Місце правничих клінік серед суб'єктів надання правової допомоги. Нормативно-правові та корпоративні стандарти правничої клінічної освіти. Типове положення про юридичну клініку. Акти Асоціації юридичних клінік України. Стандарти діяльності юридичних клінік в Україні. Аналіз внутрішніх документів клініки: Положення про юридичну клініку, Правила консультування, Договір про надання правової допомоги/анкета-згода, Положення про нерозголошення інформації, Правила обробки персональних даних, Положення про конфлікт інтересів, Етичний кодекс тощо. Документообіг клініки: правила адміністрування справи, роботи з електронними базами знань та базами клієнтів і завдань клініки.

Тема 3. Технології в юридичній практиці

Лк3 "Технології в юридичній практиці" (денна)

Робота з текстовими редакторами (Microsoft Word, Google Docs, Libre Office), Програми для перевірки тексту (Flesch-Kincaid, Flesch readability, Grammarly, Hemingway). Відкриті бази даних, необхідні для роботи в Юрклініці: онлайн Будинок Юстиції, ЄДРСР, Опендатабот, Дія. Робота з базами законодавства: zakonrada.gov, LigaZakon. Робота з реєстром судових рішень HUDOC. Альтернативні ресурси: Опендатабот, Verdictum. Правила пошуку судових рішень. Правові позиції ВС, їх пошук та використання при складанні документів. Електронні кабінети громадян (кабінет платника податків, кабінет водія, Дія, портал електронних послуг ПФ, тощо). КЕП/ЕЦП електронні документи, електронний суд. ЧатБоти та їхнє значення для автоматизації процесів.

Пр3 "Технології в юридичній практиці" (денна)

Робота з текстовими редакторами (Microsoft Word, Google Docs, Libre Office), Програми для перевірки тексту (Flesch-Kincaid, Flesch readability, Grammarly, Hemingway). Відкриті бази даних, необхідні для роботи в Юрклініці: онлайн Будинок Юстиції, ЄДРСР, Опендатабот, Дія. Робота з базами законодавства: zakonrada.gov, LigaZakon. Робота з реєстром судових рішень HUDOC. Альтернативні ресурси: Опендатабот, Verdictum. Правила пошуку судових рішень. Правові позиції ВС, їх пошук та використання при складанні документів. Електронні кабінети громадян (кабінет платника податків, кабінет водія, Дія, портал електронних послуг ПФ, тощо). КЕП/ЕЦП електронні документи, електронний суд. ЧатБоти та їхнє значення для автоматизації процесів.

Тема 4. Етичні засади діяльності юридичної клініки

Лк4 "Етичні засади діяльності юридичної клініки"

Загальне уявлення про етику. Професійна етика, її особливості та значення. Поняття про юридичну етику. Юридична етика і етика адвоката: співвідношення категорій. Взаємозв'язок юридичної етики з етичними принципами діяльності юридичної клініки. Етика у роботі правника. Правове регулювання етичних норм юриста. Характеристика основних етичних принципів діяльності юридичної клініки. Етичні правила поведінки у сфері.

Пр4 "Етичні засади діяльності юридичної клініки"

Загальне уявлення про етику. Професійна етика, її особливості та значення. Поняття про юридичну етику. Юридична етика і етика адвоката: співвідношення категорій. Взаємозв'язок юридичної етики з етичними принципами діяльності юридичної клініки. Етика у роботі правника. Правове регулювання етичних норм юриста. Характеристика основних етичних принципів діяльності юридичної клініки. Етичні правила поведінки у сфері

Тема 5. Консультування клієнтів, як метод надання правової допомоги.

Лк5 "Консультування клієнтів, як метод надання правової допомоги"

Психологічні особливості роботи з клієнтом у юридичних клініках. Особливості проведення інтерв'ювання клієнта. Етапи та структура консультації. Аналіз справи та вироблення позиції у справі. Збір доказів та формування позиції у справі. Консультування клієнта. Складання правових експертних висновків та проектів процесуальних та інших документів. Міжнародні стандарти консультування клієнтів ICCS

Пр5 "Консультування клієнтів, як метод надання правової допомоги"

Психологічні особливості роботи з клієнтом у юридичних клініках. Особливості проведення інтерв'ювання клієнта. Етапи та структура консультації. Аналіз справи та вироблення позиції у справі. Збір доказів та формування позиції у справі. Консультування клієнта. Складання правових експертних висновків та проектів процесуальних та інших документів. Міжнародні стандарти консультування клієнтів ICCS

Тема 6. Правниче письмо та дослідження в правничій клініці

Лк6 "Правниче письмо та дослідження в правничій клініці" (денна)

Основні документи в роботі клініциста. Сутність алгоритму роботи у справі. Робота з документами клієнта. Збір доказів. Систематизація інформації, виділення структури документа. Правила складання правового консультативного висновку: вимоги до форми та змісту, структура правового консультативного висновку. Процесуальні документи: позовні заяви, відзив, заперечення, апеляційні та касаційні скарги. Особливості складання проектів процесуальних та інших документів. Вимоги до змісту та форми.

Пр6 "Правниче письмо та дослідження в правничій клініці" (денна)

Основні документи в роботі клініциста. Сутність алгоритму роботи у справі. Робота з документами клієнта. Збір доказів. Систематизація інформації, виділення структури документа. Правила складання правового консультативного висновку: вимоги до форми та змісту, структура правового консультативного висновку. Процесуальні документи: позовні заяви, відзив, заперечення, апеляційні та касаційні скарги. Особливості складання проектів процесуальних та інших документів. Вимоги до змісту та форми.

Тема 7. Представництво клієнтів в державних органах та інші напрямки діяльності

Лк7 "Представництво клієнтів в державних органах та інші напрямки діяльності" (денна)

Теоретичні засади представництва клієнта. Спрощене та загальне провадження у справах. Малозначні та трудові спори. Особливості представництва інтересів клієнта в органах державної влади, місцевого самоврядування, перед фізичними і юридичними особами. Розгляд в юридичній клініці справ, що мають суспільний інтерес. Альтернативні способи вирішення спорів. Медіація. Підготовка юридичною клінікою звернень до Європейського суду з прав людини.

Пр7 "Представництво клієнтів в державних органах та інші напрямки діяльності" (денна)
Теоретичні засади представництва клієнта. Спрощене та загальне провадження у справах. Малозначні та трудові спори. Особливості представництва інтересів клієнта в органах державної влади, місцевого самоврядування, перед фізичними і юридичними особами. Розгляд в юридичній клініці справ, що мають суспільний інтерес. Альтернативні способи вирішення спорів. Медіація. Підготовка юридичною клінікою звернень до Європейського суду з прав людини.

Тема 8. Правопросвітня діяльність правничої клініки

Лк8 "Правопросвітня діяльність правничої клініки" (денна)
Зміст і форми правопросвітньої роботи юридичних клінік. Онлайн та офлайн напрямки. Підготовка та проведення юридичною клінікою інтерактивних правопросвітніх занять за програмою "Практичне право". Інтерактивні методики в правопросвітній роботі юридичної клініки. Психологічні аспекти правопросвітньої роботи юридичної клініки. Соціальні мережі - майданчики для правопросвітньої діяльності. Правила роботи в мережах.

Пр8 "Правопросвітня діяльність правничої клініки" (денна)
Зміст і форми правопросвітньої роботи юридичних клінік. Онлайн та офлайн напрямки. Підготовка та проведення юридичною клінікою інтерактивних правопросвітніх занять за програмою "Практичне право". Інтерактивні методики в правопросвітній роботі юридичної клініки. Психологічні аспекти правопросвітньої роботи юридичної клініки. Соціальні мережі - майданчики для правопросвітньої діяльності. Правила роботи в мережах.

Тема 9. Найбільш поширені категорії справ клієнтів Юридичної клініки.

Лк9 "Найбільш поширені категорії справ клієнтів Юридичної клініки." (денна)
Захист прав споживачів фінансових послуг - вступ. Ринок фінансових послуг. Джерела правового регулювання. Фінансові установи: банківські та небанківські. Фінансові інструменти та продукти. Договори: позика, кредитні, забезпечування, страхування. Правова допомога з МФО. Приклади порушення прав споживачів фінансових послуг банківськими та небанківськими установами. Приклади справ, з якими звертались до правничої клініки.

Лк10 "Найбільш поширені категорії справ клієнтів Юридичної клініки." (денна)
Встановлення фактів, що мають юридичне значення. Захист прав внутрішньо переміщених осіб.

Пр9 "Найбільш поширені категорії справ клієнтів Юридичної клініки" (денна)
Захист прав споживачів фінансових послуг - вступ. Ринок фінансових послуг. Джерела правового регулювання. Фінансові установи: банківські та небанківські. Фінансові інструменти та продукти. Договори: позика, кредитні, забезпечування, страхування. Правова допомога з МФО. Приклади порушення прав споживачів фінансових послуг банківськими та небанківськими установами. Приклади справ, з якими звертались до правничої клініки.

Пр10 "Найбільш поширені категорії справ клієнтів Юридичної клініки." (денна) Встановлення фактів, що мають юридичне значення. Захист прав внутрішньо переміщених осіб.
Тема 10. Case-study: консультування клієнтів, складання документів, правопросвітня діяльність.
Лк11 "Case-study: консультування клієнтів, складання документів, правопросвітня діяльність." (денна) Складання процесуальні документи, письмової консультації, а також узагальнення судової практики з актуального питання клієнтів. Проведення правопросвітницьких заходів.
Лк12 "Case-study: консультування клієнтів, складання документів, правопросвітня діяльність." (денна) Практичне консультування реальних клієнтів у Юридичній клініці. Ведення справи клієнтів.
Пр11 "Case-study: консультування клієнтів, складання документів, правопросвітня діяльність." (денна) Практичне консультування реальних клієнтів у Юридичній клініці. Ведення справи клієнтів.
Пр12 "Case-study: консультування клієнтів, складання документів, правопросвітня діяльність." (денна) Складання процесуальні документи, письмової консультації, а також узагальнення судової практики з актуального питання клієнтів. Проведення правопросвітницьких заходів.

7.2 Види навчальної діяльності

НД1	Виконання групового практичного завдання за темами 4, 5, 7, 8, 10
НД2	Виконання практичних завдань за темами 2-10
НД3	Електронне навчання у системах (Mix SumDU) за темами 1-10
НД4	Обговорення кейсів за темами 5, 7, 10
НД5	Підготовка до атестації за темами 1-10
НД6	Підготовка мультимедійних презентацій за темами 1, 2, 4
НД7	Робота над спільними документами за темами 6, 7, 10
НД8	Розв'язування ситуаційних задач за темами 5, 7, 9, 10

8. Методи викладання, навчання

Дисципліна передбачає навчання через:

МН1	Інтерактивні лекції
-----	---------------------

МН2	Аналіз конкретних ситуацій (Case-study)
МН3	Кейс-метод
МН4	Навчальна гра
МН5	Навчальна дискусія / дебати
МН6	Обмін думками (think-pair-share)
МН7	Практико-орієнтоване навчання
МН8	Тренінги в активному режимі

За допомогою інтерактивних лекцій, лекцій-дискусій, методу демонстрації, ілюстрації студенти ознайомляться та зрозуміють основні категорії та поняття правничого клінічного руху (РН 1); аналіз конкретних ситуацій (case-study), ділові ігри, парні інтерв'ю, практико-орієнтоване навчання та рольові ігри навчать студентів складати письмові та процесуальні документи державною мовою, готувати проекти актів правозастосування у реальних справах (РН 2), визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти у конкретних справах за зверненням клієнтів; системно аналізувати законодавство та судову практику, у тому числі Європейського суду з прав людини; формувати та обґрунтовувати правові позиції у справі (РН 4); навчальні дискусії/дебати, обмін думками (think-paire-shaire), перехресні дискусії сформулюють компетентності діяти на основі етичних міркувань (мотивів), ідентифікувати етичні проблеми у роботі з клієнтом та застосовувати етичні норми у професійній діяльності (РН 3).

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК6. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. ЗК9. Здатність працювати в команді. ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні

9. Методи та критерії оцінювання

9.1. Критерії оцінювання

Визначення	Чотирибальна національна шкала оцінювання	Рейтингова бальна шкала оцінювання
Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	5 (відмінно)	$90 \leq RD \leq 100$
Вище середнього рівня з кількома помилками	4 (добре)	$82 \leq RD < 89$
Загалом правильна робота з певною кількістю помилок	4 (добре)	$74 \leq RD < 81$
Непогано, але зі значною кількістю недоліків	3 (задовільно)	$64 \leq RD < 73$
Виконання задовольняє мінімальні критерії	3 (задовільно)	$60 \leq RD < 63$
Можливе повторне складання	2 (незадовільно)	$35 \leq RD < 59$

Необхідний повторний курс з навчальної дисципліни	2 (незадовільно)	$0 \leq RD < 34$
---	------------------	------------------

9.2 Методи поточного формативного оцінювання

МФО1	Взаємооцінювання (peer assessment) за темами 2, 4, 5, 8
МФО2	Експрес-тестування за темами 2-10
МФО3	Захист презентацій та рефератів за темами 1, 4, 8
МФО4	Перевірка та оцінювання письмових завдань за темами 2-10
МФО5	Розв'язування ситуаційних завдань за темами 5, 7, 9, 10
МФО6	Самостійне виконання студентами ситуаційних вправ на практичних заняттях та їх обговорення за темами 2-10
МФО7	Обговорення та самокорекція виконаної роботи студентами за темами 2-10

9.3 Методи підсумкового сумативного оцінювання

МСО1	Виконання практичного кейсу (підготовка, презентація, захист)
МСО2	Звіт за результатами виконання практичних робіт
МСО3	Оцінювання письмових робіт
МСО4	Підготовка есе
МСО5	Складання комплексного письмового модульного контролю

Контрольні заходи:

Семестр викладання		100 балів
МСО1. Виконання практичного кейсу (підготовка, презентація, захист)		30
	3x10	30
МСО2. Звіт за результатами виконання практичних робіт		20
	10x2	20
МСО3. Оцінювання письмових робіт		16
	8x2	16
МСО4. Підготовка есе		6
	2x3	6
МСО5. Складання комплексного письмового модульного контролю		28
		28

Контрольні заходи в особливому випадку:

Семестр викладання		100 балів
МСО1. Виконання практичного кейсу (підготовка, презентація, захист)		30

	3x10	30
МСО2. Звіт за результатами виконання практичних робіт		20
	10x2	20
МСО3. Оцінювання письмових робіт		16
	8x2	16
МСО4. Підготовка есе		6
	2x3	6
МСО5. Складання комплексного письмового модульного контролю		28
		28

Форма підсумкового контролю - диференційований залік

10. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

10.1 Засоби навчання

ЗН1	Інформаційно-комунікаційні системи
ЗН2	Бібліотечні фонди
ЗН3	Комп'ютери, комп'ютерні системи та мережі
ЗН4	Мультимедіа, відео- і звуковідтворювальна, проєкційна апаратура (відеокамери, проєктори, екрани, смартдошки тощо)
ЗН5	Програмне забезпечення (для підтримки дистанційного навчання, Інтернет-опитування, віртуальних лабораторій, віртуальних пацієнтів, для створення комп'ютерної графіки, моделювання тощо та ін.)
ЗН6	Телекомунікаційні мережі
ЗН7	Технічні засоби (кінофільми, радіо- і телепередачі, звуко- і відеозаписи та ін.)

10.2 Інформаційне та навчально-методичне забезпечення

Основна література	
1	Правнича клінічна освіта в Україні: Навчальний посібник / за заг. ред. В. М. Сущенка. К.: Ваіте, 2020. 274 с. URL : https://legalclinics.in.ua/wp-content/uploads/2021/03/Pravnycha-klinichna-osvita.-Navchalnyj-posibnyk.pdf
2	Консультування споживачів фінансових послуг: міфи, алгоритми та історії. Практики юридичних клінік України; авторський колектив; відп. ред. Марія Цип'яшук. Київ: Асоціація юридичних клінік України, 2020. 46 с. URL : https://legalclinics.in.ua/wp-content/uploads/2020/11/Prev_Konsultuvannya_A5_2020.pdf

3	Кравченко Н. Г, Лобач О. М., Логущ Л. В., Матвеева Ю. І. Юридичні клініки на захисті прав споживачів фінансових послуг: судова практика і навички консультування (про консультування очима клініцистів) : навч.-практ. посіб. Київ : Унів. вид-во ПУЛЬСАРИ, 2020. 136 с. URL : https://legalclinics.in.ua/wp-content/uploads/2021/03/YUrydychni-kliniky-na-zahysti-prav-spozhyvachiv-fin.-poslug.-NaUKMA.pdf
4	Поліція і права людини: методичні рекомендації з проведення занять Street Law/ авторський колектив; Відп. ред. В.А. Єлов. Київ: Асоціація юридичних клінік України, 2018. 75с. URL : https://legalclinics.in.ua/wp-content/uploads/Metodychni-rekomendatsiyi-z-provedennya-zanyat-street-law-Politsiya-i-prava-lyudyny-.pdf
5	Street Law: захист прав споживачів у сфері фінансових послуг. Навчальнометодичний посібник для проведення занять з практичного права; авторський колектив; відп. ред. Катерина Дацко. Київ: Асоціація юридичних клінік України, 2020. 76 с. URL : https://legalclinics.in.ua/wp-content/uploads/2020/11/Prev_Posibnyk_StreetLaw_A5_2020-1.pdf
Допоміжна література	
1	Порадник клініциста: правила надання правової допомоги споживачам фінансових послуг : навч.-метод. посібник/ За заг. ред. Р.О. Гаврилук. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т, ім. Ю. Федьковича, 2020. 164 с. URL : https://legalclinics.in.ua/poradnyk-klinitysta-pravy-la-nadannya-pravovoyi-dopomogy-spozhyvacham-finansovyh-poslug/
2	Навчальна програма "Професійна відповідальність правника": Васильчук В., Дмитро Вовк Д., Давиденко О., Зверев Є., Кісліцина І., Кобан О., Михайліна Т., Осінська О., Тарас М., Шаровська І., Якубович М.: Програма реформування сектору юстиції «Нове правосуддя». 2019, 62 с. URL : https://minjust.gov.ua/m/navchalni-kursi
3	Стандарти діяльності юридичних клінік України, схвалені Всеукраїнським З'їздом Асоціації юридичних клінік України Протокол № 2 від 19 червня 2014 року
4	Юридичний практикум (юридична клінічна освіта в Україні) : навч. посіб. / Є. І. Федик, О. С. Котуха, І. М. Луцький та ін. 3-тє вид., перероб.та доп. Львів : Новий Світ-2000, 2018. 280 с.
Інформаційні ресурси в Інтернеті	
1	Асоціація юридичних клінік України. URL : https://legalclinics.in.ua/
2	Юридична клініка СумДУ. URL : https://clinic.law.sumdu.edu.ua/uk/233-2/
3	Юридична клініка Українського Католицького Університету. URL : http://law.ucu.edu.ua/lawclinic
4	Єдиний державний реєстр судових рішень. URL : https://reyestr.court.gov.ua/
5	База правових позицій Верховного Суду. URL : https://lpd.court.gov.ua/
6	Кабінет електронних сервісів. URL : kap.minjust.gov.ua
7	Державні послуги онлайн. URL : https://diia.gov.ua/

8	Реєстр виконавчих проваджень. URL : https://asvpweb.minjust.gov.ua/#/search-debtors
9	Судова влада України. URL : https://court.gov.ua/
10	“Європейський механізм захисту прав людини”. URL : https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:EdEra+HR101+hr101/about
11	Сайт Європейського суду з прав людини. URL : https://www.echr.coe.int/
12	База даних HUDOC Європейського суду з прав людини. URL : https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22documentcollectionid2%22:[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22]}
13	Відкритий суд. URL : http://open-court.org/
14	Онлайн-курс із питань доброчесності та етики, розроблений Управлінням ООН з питань наркотиків і злочинності. URL : http://www.unodc.org/e4j/tertiary/integrityethics.html